

CONSELL GENERAL

PRINCIPAT D'ANDORRA

Grup mixt

SESSIÓ DEL CONSELL GENERAL

12 DE DESEMBRE DEL 2013

**INTERVENCIÓ DE JAUME BARTUMEU CASSANY, EN NOM DEL
GRUP PARLAMENTARI MIXT EN EL DEBAT DE L'ESMENA A LA
TOTALITAT AL PROJECTE DE **LLEI DE PRESSUPOST
GENERAL PER AL 2014****

Aquest hauria de ser el pressupost de la sortida de la recessió, i malauradament no ho és.

Els comptes del Govern pel 2014 no inclouen ni mesures per ajudar a la reactivació de l'economia ni mesures per a la creació d'ocupació, com veurem a continuació.

Tampoc podem debatre sobre mesures previstes per oferir el suport públic a la gent d'Andorra, a les empreses andorranes, les de l'economia real, i encara menys a donar el suport que necessiten els membres més vulnerables de la nostra comunitat.

Per tant, el debat del Pressupost pel 2014 té un interès limitat tant des del punt de vista de les grans xifres com de la seva inspiració política, que és la que al capdavant mostra la voluntat d'acció d'un Govern en incidir en uns àmbits o en uns altres.

Com sigui que bona part de les despeses de funcionament són fixes i de molt difícil reducció, el resultat final vindrà determinat per l'evolució d'una conjuntura que propiciarà un augment de la despesa, en particular la vinculada a la desocupació, i una reducció dels ingressos, conseqüència de la caiguda de l'activitat.

La presentació del Pressupost em porta a una primera conclusió: al capdavant, el que no faci l'Administració ho faran les circumstàncies.

Ens recorda la reflexió de J. M. Keynes quan deia:

“Els economistes s'atribueixen una tasca massa fàcil i vana si en una fase tempestuosa es limiten a dir que quan passi la tempesta el mar tornarà a estar en calma.”

Ja sabem, ho vull recordar en començar aquesta intervenció, que el marge d'actuació és, de tota manera, bastant reduït.

Precisament per això, en les circumstàncies presents hauria estat positiu que el Govern hagués convidat l'oposició a esmerçar, plegats, un esforç més gran per estimar les conseqüències a curt termini de les propostes econòmiques del pressupost i a buscar una entesa sobre les reformes que Andorra necessita a mig termini.

També sabem que el més urgent que s'ha d'atendre és el curt termini, però això no ens hauria de fer ajornar, un any més, les reformes que Andorra necessita.

Dissortadament aquest projecte de Pressupost no va en la bona direcció i la majoria absolutíssima de DA no ha volgut buscar cap acord. Estan tan convençuts que són “els millors” que consideren que no els cal escoltar els altres.

Sigui com sigui, entrarem en l'any 2014 amb una inèrcia negativa.

Continuem tenint un país endeutat i amb unes perspectives de creixement tan negres com l'any passat.

Cinc xifres per il·lustrar-ho:

- 1- La població assalariada continua caient. Un 2% el primer semestre del 2013. S'observa un lleuger alentiment del ritme de contracció però seguim en la davallada (-14,9% en la construcció i -4,9% en el comerç) i hem arribat al nivell d'assalariats a la CASS del 2001.
- 2- El nombre de desocupats registrats es manté al voltant dels 1.000 de mitjana aquest any, un 6,7% més que la mitjana de l'any passat.
- 3- Les importacions han continuat registrant caigudes. Al Octubre del 2013, en termes acumulats de 12 mesos, les importacions en valor van registrar una caiguda interanual del 2,5%. Aquests dos últims anys els valors seran els que Andorra tenia a finals del segle passat.
- 4- La matriculació de vehicles continua molt afectada per la feblesa de la demanda interna. Aquí, en termes acumulats de 12 mesos, les matriculacions de vehicles han augmentat lleugerament del 5,3% interanual que, en absolut, representa sols un centenar de vehicles més.
- 5- Els deu primers mesos del 2013 el nombre de visitants arribats a Andorra ha caigut el 2,6% interanual. S'ha intensificat la caiguda de l'arribada dels anomenats excursionistes en 3 punts (-5% enfront el -2% dels primers deu mesos del 2012). I aquesta caiguda no es compensa amb un augment del 2,6% registrat per l'arribada de turistes.

Els ho deia el 22 de novembre de l'any passat durant el debat de totalitat del pressupost 2013:

“La política econòmica equivocada del Govern, imposant restriccions pressupostàries i retallades de despesa pública i salaris, està provocant també, al nivell intern, una fortíssima contracció de la demanda que impedirà la recuperació del consum i la creació de llocs de treball durant anys.”

Tant és així que les variacions negatives de la demanda interna han estat molt fortes aquest 2013, entre altres raons per les contraccions en quasi totes les categories de despesa pública que influeixen en la generació de rendes. I la desocupació, ja ho hem vist fa un moment, ha augmentat assolint percentatges europeus. Sí, percentatges europeus perquè no podem oblidar que la desocupació real donaria una taxa molt més alta si no hi hagués tantes famílies que retornen a Espanya i a Portugal, rebaixant l'estadística. S'han perdut més de 7.000 assalariats des del 2007.

En conseqüència la influència que un desequilibri d'aquesta magnitud exerceix sobre la confiança i les decisions de despesa de les famílies i les empreses, i sobre algunes partides de la despesa pública ha estat forta aquest 2013.

El 15 d'abril d'enguany el ministeri de Finances havia de reconèixer que l'exercici 2012 (primer exercici ple de mandat de DA) s'havia tancat amb 86,9 milions de dèficit, un 42,7% més del pressupost i un 70,7% més de com s'havia tancat l'exercici 2011.

Aquesta és la preocupant situació de les finances públiques quan el Govern ens presenta un pressupost pel 2014 i ens diu que les seves prioritats són:

- Seguir la tendència a reduir el dèficit
- Seguir l'ajust en les despeses corrents, però de manera selectiva

- Increment de les partides de promoció econòmica de sectors productius
- Increment de les inversions
- Deixar pendent la definició d'un nou model de finançament dels comuns
- Consolidar el nou model impositiu

Tanmateix aquest pressupost no introdueix cap mesura d'estímul al creixement. Manté una inversió productiva molt reduïda amb la qual cosa perjudica la generació de llocs de treball.

No és freqüent que un govern es proposi reduir el dèficit públic en un exercici econòmic en els termes que ho fa el govern de DA en aquest pressupost.

Com tampoc és habitual que ho pretengui fer quan l'economia es troba immersa en una profunda recessió, amb un percentatge de desocupació registrat (que no real) del 3,5% de la població activa i amb una caiguda del nombre d'assalariats als nivells que teníem al 2001.

Si, a més a més, les economies que tradicionalment constitueixen els nostres principals mercats proveïdors de turistes i visitants també es troben deprimides, les declaracions de voluntat comencen a convertir-se en un exercici d'heroïcitat. O d'inconsciència.

A aquest quadre bàsic, que ha de ser el fonament de l'exercici de pressupostació, hi hem d'afegir l'endeutament privat, l'endeutament de les famílies i les empreses. Un endeutament privat que es troba en uns nivells sense precedents i el Govern no en parla. I també hem de recordar el crèdit bancari que està en taxes negatives.

Tot plegat pot ajudar a entendre el marcat escepticisme amb el qual hem analitzat aquest projecte de Pressupost.

Aquest és el context en el qual ha nascut el que hauria de ser el principal instrument de la política econòmica andorrana, que correspon a l'any probablement més complicat i amenaçador per a l'economia d'Andorra i pel benestar dels ciutadans.

Davant d'aquesta situació i repassant l'enunciat de prioritats que assenyala la presentació de Pressupost hem de fer referència a l'aspecte fonamental de qualsevol pressupost: la credibilitat. Un pressupost no és més que una previsió que després la realitat haurà de confirmar o modificar. A l'hora de fer previsions tenim a Andorra, dues dificultats importants. D'una banda, la crisi econòmica fa difícil certament la realització dels pressupostos. Ja els hi reconec que és complicat fer estimacions tant de despeses com d'ingressos. D'altra banda, el desenvolupament d'un nou marc fiscal, que vostès mateixos endarrereixen mentre alguns dels seus suports electorals el torpedinen sense miraments, també dificulta les corresponents previsions.

En tot cas, si es vol ser creïble, caldrà comparar la previsió per 2014 amb la realitat més propera, això és, amb la liquidació del pressupost de 2012 i amb les previsions de liquidació per 2013. Però no es fa. En general, les dades s'analitzen en comparació al pressupost de 2013 i només de tant en tant es fa esment a les liquidacions anteriors. La impressió és que en lloc de ser

rigorosos, prima l'interès partidista, que porta a utilitzar les dades de liquidacions de manera molt selectiva, només quan convé.

Un clar exemple el trobem en el capítol d'inversions reals: l'increment de les inversions constitueix, com he dit abans, una de les prioritats del projecte de pressupost i en la presentació es diu que augmenten un 9,78% respecte al pressupost de 2013. Això és cert si es compara amb el pressupost inicial de 2013, però si es pren el pressupost final de 2013 (després d'afegir compromisos reconduïts), llavors l'import pressupostat per 2014 representa una caiguda del 30%, uns 23 milions d'euros menys.

Ara bé, deixem les previsions i veiem què passa finalment a l'hora de liquidar els pressupostos: el capítol d'inversions reals només s'ha executat durant el primer semestre de 2013 en un 10% del pressupost final! És creïble l'increment anunciat en les inversions reals?

Amb aquestes dades que hem vist, em sembla que no massa.

En el propi projecte que esmenem avui es reconeixen errors de previsions en fer el pressupost de 2013 i, en particular, a l'hora de preveure els ingressos dels impostos de societats i sobre les activitats econòmiques. Precisament en el debat del pressupost de 2013 ja vaig exposar que les previsions d'aquests dos impostos, com també el de renda de no residents, el de transmissions patrimonials i el de les plusvàlues immobiliàries, no semblaven massa reals. El temps i el mateix govern ens està donant la raó. Per això dubtem avui de les previsions de 2014 pels impostos directes.

En concret, de manera molt simple, hem fet l'exercici d'agafar les dades de liquidació del pressupost pel primer semestre de 2013, i intentem fer una extrapolació sobre què passarà a finals d'aquest any 2013, si la recaptació evoluciona igual que como ho va fer el segon semestre de 2012. Els resultats obtinguts els comparem aleshores amb les dades del projecte de pressupost per 2014:

- La previsió de creixement de la recaptació de l'impost sobre plusvàlues per 2014 és aproximadament un 94% superior (uns 1,3 M).
- La de l'impost sobre la renda de no residents, un 18% superior (gairebé 12 M).
- La previsió de creixement dels impostos sobre societats i sobre la renda d'activitats econòmiques és aproximadament un 40% superior (uns 9 M). (En aquest cas, ja els hi dic per evitar malentesos, com tota la recaptació de 2012 es va obtenir al segon semestre hem estimat la recaptació de 2013 suposant que és la suma de l'obtinguda al primer semestre més la del segon semestre de l'any anterior)

Conclusió: amb un senzill exercici que només està adreçat a intentar veure què passa amb la recaptació d'aquests impostos si el seu comportament és similar al del primer semestre de 2013, trobem que les previsions per 2014 són bastant més elevades. Diria que, pel cap baix, es poden qualificar de bastant optimistes.

I ho dic tot i que sabem que en el primer any d'aplicació dels impostos de societats i de renda de les activitats econòmiques es podia aplicar una bonificació del 50% de la quota i que en conseqüència ara pujarà la recaptació.

D'altra banda volem manifestar que és molt preocupant que el 28% dels ingressos corrents previstos pel 2014 provinguin del tabac. Això posa de manifest una fragilitat molt important que condiciona el futur de les finances públiques en sostenir-se excessivament la recaptació fiscal sobre les importacions d'un sol producte.

No descobrim la sopa d'all en constatar que el sistema fiscal continua dependent massa dels impostos indirectes, en més d'un 79% (76% del total d'ingressos no financers). Aquesta situació no és equiparable al que s'esdevé en els països desenvolupats que han de servir de referència a Andorra. Tot plegat posa de manifest la necessitat de reforçar i accelerar el desenvolupament d'un nou marc fiscal, en el qual l'impost sobre la renda ha de jugar un paper important. El sistema fiscal ha de ser més just com diu l'article 37 de la Constitució i més estable. Els impostos indirectes representen un 34,5% del total d'ingressos impositius en el conjunt de la UE (27); els directes un 33%.

Però el govern de DA està més preocupat, en elaborar aquest pressupost, en la quantitat dels ingressos que en l'equitat amb la qual es recaptin. Com també és ben evident que els ha preocupat més la quantia de la despesa pública que no pas l'eficàcia i l'eficiència en la gestió de la despesa.

I enmig d'aquesta desequilibrada i incerta situació dels ingressos, l'amortització del deute públic passarà dels 176 milions el 2014 a la previsió de 312 milions pel 2016 i 260 milions pel 2017. Una hipoteca pels propers exercicis.

Després d'haver analitzat les partides dels diferents ministeris del pressupost volem comentar algunes troballes que, més enllà de merèixer d'altres qualificacions, plantegen dubtes de seriositat en la seva elaboració.

Hi ha així un projecte de la secretaria d'Estat d'Ensenyament Superior i Recerca, que ja no existeix, però que segueix en el pressupost amb un projecte general que conté capítols 1 de despesa de personal.

A la pàg. 101 del Llibre 2 apareix un projecte de Registre d'entitats jurídiques dotat amb 150 euros (100 per dietes i 50 per desplaçaments).

A la pàg. 110 apareix un augment de 23% en salaris del BOPA.

La unitat de prevenció i lluita contra la corrupció (pàg. 157) veu la seva dotació reduïda en un 12% quan parlàvem, la setmana passada, de reforçar l'atenció a les recomanacions del GRECO.

En l'àmbit de les relacions exteriors no hem entès (pàg. 188) un augment del 47% en el capítol 1 i un 25% en el capítol 4 per a la representació davant del Consell d'Europa ara que ja s'ha acabat la presidència andorrana. Deu haver-hi alguna explicació, que no figura pas al Pressupost.

Malgrat els discursos de suport comprovem també que els projectes relacionals amb la Justícia no tenen cap increment notable.

Vegi's a partir de la pàg. 250: Centre penitenciari -3%; Reinserció -17%; Custòdia i execució de penes -17%.

En l'àrea d'Educació, el projecte general de suport al personal docent està generosament dotat amb 700,85 euros. Amb aquesta importat suma es pretén “desenvolupar accions de reclutament de personal amb la finalitat d'extreure el talent.” Poca broma! (pàg. 230 Llibre 3)

A les pàgines 15 i 25 del Llibre 4 trobem repetit, duplicat, el projecte 006 de Manteniment d'Edificis Públics. Pel contrari no hem trobat la fitxa de Conservació de Carreteres.

Volem creure que l'absència no pretén dissimular alguna contractació atípica pel Congrés Internacional de Viabilitat Hivernal.

I de perles com aquestes, el pressupost n'està farcit però no em vull allargar en el detall, perquè el seu conjunt ja és prou decebedor.

CONCLUSIÓ

En aquests moments de la història andorrana hauríem de tenir el que Michel Foucault definia com “le courage de la vérité”.

El filòsof francès deia que cal saber “... prendre le risque de dire, en dépit de tout, la vérité.”

Però el Govern està en un altre món.

Manté una gestió pressupostària antiga i antiquada, farcida de comptabilitat creativa, que intenta blindar el pressupost front a la conjuntura econòmica i trasllada despesa cap al futur.

Fa pocs dies el ministre d'Economia deia, convençut, que arribava la sortida de la crisi. Aquelles manifestacions han merescut la ironia de bona part dels responsables polítics econòmics i socials. Fins i tot responsables de DA han criticat la lleugeresa del ministre. Les seves declaracions ens han fet pensar en el Sr. Chance, un jardiner, “naïf” que gent molt seriosa prenia per un savi en aquella divertida pel·lícula de Hal Ashby “Benvingut Mister Chance”.

En una de les seves escenes més cèlebres, Chance, preguntat sobre la situació econòmica pel president americà, tranquil·litza l'home de la Casa Blanca i li diu: “Mentre les arrels no estan tallades, tot va bé i tot anirà bé al jardí... hi haurà creixement a la primavera.”. Al capdavant és el que el govern de DA voldria fer-nos empassar: la reactivació arribarà un dia o un altre, només cal tenir paciència.

El pressupost 2014 no introdueix cap mesura seriosa per estimular el creixement. Manté una reduïda inversió productiva amb la qual cosa es perjudica la generació de feina.

D'ençà que, sota el govern de DA, s'estan retallant serveis bàsics a la ciutadania, es promouen polítiques de reducció salarial i es manifesta la voluntat de reduir les pensions, el deute públic no ha disminuït sinó que s'ha incrementat.

En definitiva, l'escenari actual d'Andorra no pot ser més llastimós: insostenibilitat de l'endeutament, destrucció de llocs de treball, pèrdua de competitivitat i empobriment del país i de la ciutadania.

I el pressupost 2014 mirant cap a una altra banda, esperant que arribi la primavera.

Aquest pressupost contribueix a augmentar els riscos. Risc regulatori i risc fiscal potencial. L'escenari econòmic i social d'Andorra és molt preocupant i requereix adoptar una altra política econòmica.

Nosaltres proposem una altra política: concentrar l'acció sobre les persones, les empreses, l'economia real, com ja vam explicar en el debat de política general del passat mes de juny.

Per fer-ho hi ha tres eixos a considerar:

- 1) Polítiques públiques eficaces que ajudin els treballadors i les empreses. Prou de reglaments detallistes i burocràcies creixents que compliquen la vida, i sols fan que incrementar les despeses de funcionament de l'administració sense sentit.
- 2) Suport als més vulnerables amb un estat social enfortit, protecció de les jubilacions i ajuda a la reinserció dels que han perdut la feina o no la

troben amb polítiques actives basades en la formació, la diversificació econòmica i l'ajuda a l'emprenedoria.

- 3) Suport a les petites empreses, que són el pal de paller del nostre teixit productiu i les que poden crear nous llocs de treball, amb l'ajuda d'una administració proactiva, moderna i al servei del ciutadà, que col·labori en l'obertura de nous mercats i de noves oportunitats de negoci.

Aquest pressupost no dota prou tot el que és determinant per a retrobar un futur amb un model més sòlid: Diversificació del model econòmic I+D, educació i formació professional, enfortiment de l'estat social, modernització de l'administració, negociació de l'Acord d'Associació amb la Unió Europea.

És urgent deixar l'austeritat extrema i aturar la devaluació de la renda de la classe mitja i dels serveis públics.

La gran majoria dels ciutadans estan patint una pèrdua de benestar social i material que difícilment podran recuperar si es continuen aplicant aquestes polítiques. En aquest sentit el Pressupost deixa en evidència que el Govern està fora i lluny de la realitat que viuen milers de ciutadanes i ciutadans en el dia a dia, que estan fent autèntics miracles per arribar a final de mes.

Sobretot no apareix per enlloc un esforç de reforma en l'eficiència i l'eficàcia de l'administració. El primer servit en aquests pressupostos segueix sent la màquina burocràtica del propi Govern en contra de l'interès general dels ciutadans i ciutadanes d'Andorra.

El dia 3 de desembre, amb la finalitat de poder fer l'anàlisi escaient del Pressupost 2014 en l'àmbit de les partides de personal, vaig demanar que el Govern ens facilités la informació, pels anys 2012 i 2013, del nombre de persones contractades de forma eventual i que no estiguessin incloses en el programa de suport als aturats.

Ahir dimecres al migdia, a les 14:34 concretament, el ministre de Finances em va telefonar per comunicar-me que enviava al Consell General la informació que havia demanat.

La tramesa va entrar al Registre del Consell General a les 14:40 i a les 16:14 vaig rebre el correu del Síndic acompanyant-me un fitxer guardat en suport CD amb dues pestanyes, una pel 2012 i una altra pel 2013.

Estic convençut que tothom entendre que, en les encara no 24 hores que separen la rebuda dels fitxers i l'inici d'aquesta sessió, no haguem pogut avaluar i analitzar prou bé la informació. Ho farem en els propers dies amb la finalitat que tant en el treball en la comissió de Finances com en el debat final d'aprovació del pressupost estiguem en situació de treure les conclusions que s'escaiguin.

Tanmateix, després d'una primera aproximació, ja des d'ara puc avançar que el govern no ha acabat de copsar el que demanàvem, que eren les noves incorporacions en condició de personal eventual el 2012 i el 2013. Em sembla que se'ns ha enviat tota la nòmina amb tots els eventuais sense destriar entre els que ja estaven en nòmina abans del gener del 2012 i els que s'han incorporat els anys 2012 i 2013, que insisteixo, és el que volem saber.

A més, la informació tramesa està truncada, és a dir que manquen dades, pel que fa al 2013.

Per tots aquests motius presentem aquesta esmena, al projecte de pressupost demanant la seva reformulació per dedicar més recursos a incentivar l'economia productiva i ajudar les persones, el nostre recurs més preciós.

Som, toquem de peus a terra, en un moment molt difícil i s'ha d'encarar la situació amb una responsabilitat compartida.

Cal un altre pressupost. En els ingressos hauria de prioritzar la lluita contra l'economia submergida i els grans fraus, molts dels quals són comesos pels que més exemple haurien de donar.

En la despesa caldria apostar per una societat més justa, més moderna i més preparada per afrontar els reptes de la competitivitat global. I no es poden continuar ajornant les mesures de reactivació, com els ajuts a sectors clau.

També s'hauria d'enllestir d'una vegada la delimitació de competències amb els comuns, que va molt lligada a la reforma de l'Administració i posar-ho més fàcil a emprenedors i empreses.

Acabo.

Cal un canvi radical de prioritats en la despesa, lluitar contra el frau, reformar l'Administració Pública i reactivar l'economia.

12 de desembre del 2013